

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap october 19^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' k é s e l k e d ő. (Végz.)

A' lovagművészi előadás két fertály négyre kezdődék; a' vendégfogadóbeli órán éppen annyi volt. De ő a' darabot megelőző szemfényvesztésekkel nem sokat gondolt, 's így még egy palaczk bort, 's több papirost adata magának. Még mielőtt észre vevé magát, már a' bevezetésnek el kellett mulnia, a' második szakasz pedig nem sokat ért; 's mivel éppen csak Mistress Angelikát akarta látni, ki csak a' harmadik szakaszban jó elő; nem látta által, miért távoznék el borától. Miután tehát kényelmesen az utósó pohár-bort kiürítette, felkelt, 's az Arena felé tartott. Éppen midőn oda ért, volt vége a' második szakasznak, és így, mint szokásban volt e' műmutatványoknál, az el nem foglalt zártszéket ismét eladhatták, és így az érdemes követ még eléggé jókor jött, hogy láthassa, miképpen egy hosszú vékony, fehér pantalonba öltözött lábszár az ő előre bérlett székét elfoglalá. „Sajnálom spectabilis! — monda a' zártszéki kulcsár — egy kevéssé korábban még jókor jött volna.“ — „Jobb későn, mint soha sem — válaszolt az érdemes követ — talán a' fejek közt még is láthatok valamit.“ De ime! Mistress Angelika éppen az utósó tapsoktól kísérve végzé játékát, 's Késey csak ruhája szélét láthata. Az előadást egy vigjáték követé, az úgy nevezett „kis darab.“ Már erre Késey jó helyet szerze magának. Tudta ugyan, hogy országgyűlési tiszte meg nem engedi a' darabot végig hallgatni; de az első felvonást csak elvárható, ettől nem akarta magát megfosztani. Az első felvonásnak előbb lett vége, mint kiszámolta; a' hid iránti végzés 6 óra előtt semmi esetre sem olvastatik-el; 's így által nem látá, mért ne várhatna-meg még egy jelenést a' 2-ik felvonásból is.

Három fertály hatra bizonyosan vége volt a' darabnak, 's egyetlen lett volna, azt végig nem várni. A' karpit legördült, 's az érdemes követ homlokegyenest a' kerületi ülés palotájának tartott.

Tele új tisztének fontosságával, szilárd és feszes lépésekkel tartta a' küszöb felé. — „Engedelmet Spectabilis — monda az ajtónálló — mihelyt a' szavazásnak vége lesz; de előbb nem lehet bemenni.“ — „A' szavazásnak vége? mit? hogyan?“ kiálta Késey ur; 's midőn most az ajtó felnyitattott, hallá, miképp a' végzés egyetlen-egy szónak többségével keresztül vitetett. Alig ment-el ennek híre Késey ur megbízójához, legott levelet kapott, hogy tisztségét tegye-le, 's jöjjön haza.

Késey ötven öt esztendőskorában veszté-el édes atyját, 's az által 60,000 forintnak lön örökösevé. Elvégzé tehát magában, hogy ezen summát holtiglani jövedelmül valamelly kereskedői háznál letegye, 's így azt a' gazdag pénzváltónál Spék et Comp. Bécsben le is tette. „Csak nem lesz késő — gondolá magában — hogy belőle kedvemre élhessek; azonban, jobb későn mint soha sem!“ Pozsonból tehát, közel levén a' fővároshoz, felment Bécsbe; midőn itteni ügyviselője meglátogatván őt figyelmessé tévé, hogy Spék et Comp. felől nem jó híreket suttognak az emberek, és Késey ur igen jól tenne, ha pénzét bankjokból kivenné. Késey nem hiheté a' dolgot: egy olly régi ház, olly igen gazdag, és előre látó ház! 's ez bukhathék-meg olly hirtelen? lehetetlen! 's ő olly hamar venné-e vissza pénzét, olly bizodalmatlanságot mutasson ezen jeles ház iránt?... De minden esetre a' hol sok világosság van, ott sok árnyék is találtatik; valamelly illendő örv alatt kelle tehát tőle megszabadulni, 's valóban elő is adá magát egy illy alkalmatosság. Azon tudósítást kapá, hogy letett pénzére nézve minden formalítások betöltettek, 's a' 60.000 forintot, ha neki tetszeni fog, következő napon két órákor kezébe veheti egy bizonyos helyen.

Más napon, hogy ezen fontos tárgyban egészen fontosán eljárjon, már egy órákor indult az útra, se jobbra, se balra nem nézett, és sehol meg nem állapodék, csak a' szent István temploma 's a' Graben és Kohlmarkt körül némelly képes boltok előtt. Ennek következtében éppen két fertály háromra ért a' kijelölt helyre, a' mi, mint gondolta, még

elég korán volt előbb néhány irományok aláírására. „Egy kevesse későn jövök — szólla Késey ur nevetve — de jobb későn, mint soha sem.“ Éppen midőn pugillárját kivoná, lépett valaki a' bureaubá. „No ez szép dolog — mondá — Spék és társa megbukott, és az ember egy fillért se kap már.“ — „Mit hogyan?“ kiálta Késey. — „Még egy fertály órával ez előtt fizettek — lön a' válasz — 's ha kegyed kételkedik, menjen oda, 's látni fogja, hogy a' bureau be van zárva.“ — 'S valóban úgy volt. — Még is a' becsületes ház későbbben bitelezőjinek egy harmadrészt kifizetett, 's ezzel Késey megelégedék. Tizenkilencz hónap mulva pedig a' többit is kifizette, 's Késey ur ezt is megkapta volna, ha egy fertállal későn nem jön vala magát bemutatni.

Késey már 60 esztendő s lön a' nélkül, hogy, mint a' Magyarokról szokták mondani, ön kárán megokosodott volna. Több esztendő k óta 10,000 forintot vett-fel, mellynek kamatja egy fiatal személyé volt, kit ő rokonának nevezet. Most azonban a' pénz felmondatot, 's a' vissza fizetésnek ideje közelitvén az Késey urnak előre is hirül adatott. Ő, mivel még 14 napig volt a' fizetés határideje, sietni nem akart, míg az utósó nap is alkonyát érte; ekkor maga akarván a' pénzt kézre szolgáltatni, lóra ült, és sebes vágatva sietett, ne hogy elkéssék: de kevés lépések után a' bokrosló megbotlott, 's Késey keményen megsérté magát. Az orvos eret akart rajta vágni, éppen midőn magához tért az elájult. „Lassan járd tovább érsz — mondá bágyadt hangon — még soha se vágattam magamon eret, 's igen irtódom tőle.“ Az orvos bizonyossá tevé, hogy élete fűgne rajta; mind hijába! Fél óra mulva az orvos őt nyájasan kezénél fogá, még egyszer unszoló, vágatna magán eret. Sok biztatás és unszolás után csak ugyan elhatározá magát. „Isten nevében! — mondá már csak alig érthetőleg — jobb későn, mint soha sem!“ — De alig voná-ki az orvos érvágóját, midőn Késey az utósót lehelte. — „Volt volna egy fertály órával ezelőtt okos — monda a' sebész — most nem halt volna-meg.“

É L E T - T Ö R T É N E T.

Néhai idő s b Vedres István élet-rajza. (*Végzet.*)

Hosszú évekig megelégedésben, és csendes boldogságban töltött házasságából hat élő gyermekei maradtak: István, ki előbb Szeged városának al-ügyésze, későbbben tisztelet-

beli fő-jegyzője, 's Csongrád és Csanád vármegyék táblabírája Csavojzsky Josephinával házassági kötésbe lépven, annak karjai közül az 1831-ik esztendőben dult epe-mirigy által kisasszony hava 22-én elragadtatott; — János szép jövődjője felől érett reménységet nyújtva az idén végzé a' pesti tudományok egyetemében az első évi törvénytudományt. — Leány-ágon: Rózsa Magyar-Csékei Kor-da János urnak Csanád vármegye táblabírájának, — Theresia szinte a' tisztelt megye táblabírájának Aszódi Tóth János, — Piroskadiplomaticus földmérő Tary Gerson, — Erzsébeth Torontál vármegye rendszerinti esküdtje Duka Károly uraknak hiteseik. — Azzal is megmutatta, hogy gyermekeiről gondoskodó szorgalmas és igen jó atya volt, hogy a' nagy fáradtsággal gyűjtött vagyonainak szép részét a' haza oltárára téve, ezért ő-cs. kir. felsége által nemesi czimmel, 's nemes Bihar vármegyében felkért Varasány helysége fele része után Varasányi előnévvel megajándékozott, ő felségének 1826-ik szent Jakab hava 12-én 19477-ik szám alatt költ kegyelmes határozata által; sőt azon birtok még azon évi szent Mihály hava 6-án 26785-ik szám alatt költ magyar kir. udvari kamarai rendelés által részére által is adatni rendeltetett. De a' halál irigy karja elragadá a' beiktatási öröm elől, 's ezt fentebb nevezett János fija, és István fijától nemzett unokája Gyula nyerhették-meg e' folyó év szent Iván hava 31-én.

Test-állása középszerű magosságú, haja őszbe vegyült gesztenye színű, szemei kékek, orra kevéssé tompa, képekerek, bajusza ősszel vegyült szög színű, állása egyenes, mellje kiálló, vállai szélesek, tekintete egyenes, és bátor, hangja erős, homloka vidám gondolkodóságba által menve, teste izmos, csontjai erősek voltak. Mindenkor magyar rubát hordott; nem sokat, kivált hasztalanokat soha se beszéllett; leginkább szeretett tudományos dolgokról szót váltani. A' barátságot megválasztva kedvelé; nála mindenki vendég-szeretetre talált; szenvedélyesen dohányzott. Nem sok ideig betegeskedve övéinek köréből a' halál 1830-ik esztendei szent András hava 4-én és így életének 65-ik esztendejét haladva ölelte-el. Legyen csendes örök nyugvása a' derék hazafinak, és emberbarátnak!

A' leéltnek gyászoló özvegye mintegy 8 láb magosságú sir-keresztjére illy emlék-írást vésetett:

„E' gyász hantokkal fedetik tekintetes nemes idősb Vedres István ur tettes Csongrád és több vmegyék táblabírája, a' bécsi, és brünni tudományos társaságok tagja, szabad királyi Szeged városa hajdani földmérője, végezvén pályafutását érdemekkel teljes életének 65-ikén sz. András hava 4-én 1830. esztendőben — Tekints reá oh halandó siromra: mert mindennek engedni kell a' fölöttünk tett örökös végzetnek.“

Miskolczy István.

ORSZÁGISMERTETÉS.

Jegyzékek Braziliáról.

I.

Rio grande de Belmonte mellékén egy indiai törzsoknép maradéka él, melly magát Camacan-nak nevezi; ez ama több tekintetből nevezetes Camacan-oknak szétkergetett 's elkorcsosodott faja.

A' Camacan-ok nemzete ama katonás és szabadságszerető nép volt, melly a' hódító Portugalloknak egy maroknyi földet sem engedett, míg véres küzdések után erdőbe kénytelenítették magát vissza vonni. Bár a' mindenható időnek folyama rájuk is elhatott, még is fentartották mind a' mellett nemzeti főbb vonásaikat, 's honszeretet és szabadság levének legélénkebb érzelmeik. Szülőföldjeből nehezen lehet őket kimozdítani; nem örömet költöznek által az Európaiak mivelte földjeikre, 's ismét szívesen térnek ős erdejikbe (Urwald) vissza. A' fehéreknek előbbi cseljeik által szemesekké tétetvén, tüstént az erdőbe rejtik fijaikat 's fiatal legényeiket, mihelyt amazoknak látogatásait sejtik. Fakunyhókban laknak, 's nyoszolyájikat fahéjszeletekből készítik; háló helyeik (Camas) rudakból készülnek, mellyeket négy póznára kötnek, 's hárshéj foszlékot (Estopa, Bast) teritenek belé. A' gyermekek és kutyák földön hevernek egymás mellett. — Főző szereiket szürke agyagból készítik. Minden más házi állat nélkül, a' kutyát kivéve, csupán vadászattal szerzik konyhájokra a' húst. Banan, Bettat, Mais, Mandiocca növi körül lakjokat. A' pamutot tenyésztik, 's abból zsinórokat fonnak, mellyeket asszonyaik különös csinossággal tudnak sodrani. Ezen zsinórokat ruhájik, ékességeik, 's fegyvereikre használják. Az utóbbiak velek született tehetségeiknek valódi bizony-

ságaik. Feketés barna Braüna fából készült; kéz ijök (Cuang) igen erős, és csinosan kivan simítva, annak nagysága egy embernvi magosságot is meghalad, 's rugékony (elastisch, Hoay). Nyilaik hasonlóan csinosan faragva, 's veres és kék arara-tollakkal vegyest feltollazva, a' nyilcsomók pedig fehér 's veres szög pamuttal takarosan vannak körül tekerve. Táncz, vagy egyéb innep alkalmakor papagájtollas sapkával ékesítik fejöket. Egyébiránt gyakorlott vadászok és különös jó íjászok, 's most kivált már egyik miveltebb részök a' Portugalloknak igen nagy hasznára vagyon. Leginkább a' Rio-Pardo melléki Botocud-ok berohanása ellen használtatnak. Az őket békes látogatókat szívesen fogadják. Így 1806-ban Moor João da Sylva Santos kapitán jöve hozzájuk. Vezérök, fejét lábát 's karjait kivéve, veres festékekkel volt bemázolva, fején tollsipka, vállairól egy veres pamut-zsinóron állat-fogakból, 's Anta-körmekből öszve kötött két bojt (Quasten) fityegett; haja a' hátán lógott-le, 's kezébe egy szép sima botot tartott. Mindenik szemei felett és alatt egy egy veres fél hold volt festve. A' kapitánt egész éjjel tánczaikkal mulattatták. Mesterműveken 's fegyvereken kívül viasz-gyertyákat is adnak-el az Európaiaknak, mellyek, ha az erdőben meggyújtatnak, kellemesen illatoznak. A' legkedvesebb eledelmökkel, t. i. mézzel is kereskednek. *(Folytatás következik.)*

J E L E S M O N D A S.

R e m é n y.

Boldog, a' kivel reménye
Jár, kel e' világ veszélyes
Tengerén.

Csendes az zajos habok közt,
'S nézi, mint megyen hajója
Biztosan.

Hányatik; de vig reménye
Győzedelmi biztatással
Zeng neki.

A' dühös szelek híjába
Vérdesik; kitör merészen
'S partot ér.

Nem nagy az, kit a' szerencse
Megbir, és kifoszt magából
Hirtelen.

Engedelmes a' nagy, és tud
Türni, mert örök borostyánt
Vár feje.

Virág.

Élet. Vásár.

Országos vásár, noha csonka, az emberek élte,
Mellyben venni szeret mindenik, adni kevés.

Vitkovics; közli S. Lotty.

Aphorismák Váczról. A' hon javáért lángoló nemes sziv hasonló a' napsugárhoz, melly az anya-természetet élelzi.

A' nemzet akkor juthat dicsőség fokára, ha honja javát törek-
szik előmozdítani.

Az igazi bölcs megvetve nézi 'e' világ vakító fényét, 's magá-
nyos rejtekeiben éli édenét.

Ba.

K Ö L T É S Z E T.

Viszonlátáskor.

Hej! kitől oroztad
Lány! e' szép szemet?
Vagy te vagy? ki engem
Egykor szeretett?

Nem! te csak kirablád
Marcsa ékeit,
Szép cseresznye-száját
'S csillag-szemeit;

'S mostan ámitásul
Jósz hozzám velek,
Hogy bennök Marcsának
Lenni higgyelek.

Ó! de Marcsa nem vagy,
Nem vagy, esküszem!
Bár Marcsának ámit
E' száj és e' szem.

Marcsa szép szemében
Szerelem vala,
Ajka bíborában
Lángok hajnala;

Ah! pedig szemedben
Tél és jég tevel,
Szádon a' szó megfagy.
'S lásd! — ez árul-el.

G a r a y.

K Ü L Ö N F É L E.

Birói gondok. Egy török kádi mondá egykor kenyeres
társához: „Nagyon nehéznek tartom ott az igazság kiszolgáltatá-
sát, hol az egyik rész szegény, másik pedig gazdag.” -- „De mi-
ért? — válaszolt collegája — én azt inkább kicsínységnek vélem.
— De bezzeg ha mind a' két rész gazdag, és egyik a' másikat
felül haladja ígéretében, akkor már valóban nehéz különböztetést
tenni.

S. Karolina.

Vizi theatrum. Északamerikában több színész-társaságok
lapos sajkákra épített színházakban játszanak a' Mississippi folya-
mon. Ha valamely helyen rossz jövedelem mutatja magát, a' vas-
macska felvonatik, 's más város elejébe eveznek, hol ismét meg-
kezdetnek a' mutatványok. A' nyugoti vizeken Miss Caroline Chap-
man a' legjelesb színészné, 's hol ő játszik, bő jövedelmet tapasztal
a' pénztár. Ez előtt az ő társasága maga volt e' vállalat ré-
szese; de már most eltűnt arany kora, mivel több kontárok a'
rendes dramának nagy kárára (mint a' new-yorki hirlap aug.
21-ről megjegyzi) vetélkedő társaságokat alapítottak. — Hasonló
intézet talán Dunánk 's Tiszánkon is sikerrel áthatna-fel.

Csigahalmok. Tudva van, hogy a' száraz föld több vidé-
kein több tengeri csigákat lehet látni, melyek néha egész halmo-
kat képeznek, 's bizonysgot tesznek arról, hogy a' tenger haj-
dan odáig nyult légyen. A' Vendéeből írják, hogy ott St. Michel
en l'Herm nevű faluban egy illy csigahalom találtatott, melly
Roux parisi pénzváltó birtokában van. A' halom felásatása alkal-
mával annak közepette két jól megtartatott emberi vázat találtak,

mellyeknek koponyájikon a' haj tökéletes épségben volt. Ezen emberek rendkívüli nagyságúak. Körülötték a' csigateknők bántatlanul heverték, és semmi idegen anyaggal nem keverve; hanem egészen szabályos rétegekben. Ez azt jelenti, hogy az említett csontvázak nem későbbben ástak, hanem hogy inkább azon csigahalom formáltatásával egy időben jutottak oda, 's így kiszámíthatatlan régiek lehetnek. Igen nevezetes, hogy a' csigarétegek igen jó befolyással voltak az említett csontvázak tartosságára.

Tunnel. Legujabb francia hírek szerint, a' Tunnel nevezetes építője Brunel ur, az angoly kormánytól valahára még is 7 millio frankot kapott, 's így érdekes művének folytatásához újra kezdhetett.

Majom-tréfa. Bizonyos hajón, melly nem régiben Cumberlandből Amerikába evezett, a' többek közt egy fiatal asszony is volt egy alig néhány hetes gyermekkel, mellyet felettébb szeretni látszatott. Közönségesen szép időben a' hajó tetőzetén szokott volt ülni gyermekét karjaira vévén, 's onnét eldelé a' tengernek nagyságos nézőjékát. Egykor reggel az arbocz-kosárban levő matróz jelenté, hogy vitorlát lát közeledni. A' kapitán legott a' messzelátó csóhoz ment, 's azon keresztül nézvén, udvariságból az asszonyságot is megkínálá, hogy ő is elégitené ki kíváncsiságát. Az asszony szorgalmatosan schawljába göngyölteté gyermekét, 's egy mellette álló padra helyeztetvén, elment a' csóhoz. Ezen pillanatban több matrózok kiáltják: „Megállj átkozott majom!” Sebesen visszafordul a' dáma, 's ime — ki festi szörnyűködését? — látja miképpen a' hajóbeli majom szeretett gyermekét karjai közé fogván, azzal az arbocz-köteleken ide-tova ugrált. Az asszony egy sikoltással ájulva rogyott össze; a' hajós-legények rögtön üzőbe veszik a' pseudo-dajkát. De minél közelebb jöttek hozzá a' matrózok, annál magosabbra mászott a' szőrös dajka. A' kapitán méltán félt, hogy az állat, ha már meg nem menekedhetik, a' másik arboczra fogna ugrani, 's ez által a' gyermekkel együtt veszélybe dűlni. Megparancsolá tehát, hogy a' hajós-legények azonnal felhagynának az üzéssel, 's mindnyájan a' tetőzetről eltávozzanak; az alatt a' dämát szobájába viteté, 's ön maga is csak egy hasadékon keresztül vigyázta-meg a' majmot. Az előlátás jó volt; mert alig, hogy a' majom magát egyedül lenni látá, óvakodva lemászott a' kötelekről, 's a' kiáltozó gyermeket ringatás, és simogatás által lecsendesítvén, azt előbbi helyére visszafekteté. Gondolni lehet a' szerető anyának örömet, midőn kedves gyermekét minden sérelem nélkül ismét anyai kebléhez szorithatta.

Mulattató. Kérdeztetvén egykor Diogenes, mi lenne oka, hogy az emberek szivesebben adakoznak a' koldusoknak, mint a' philosophusoknak: — „Azért — monda — mert bizonyosabban hiszik, hogy ők magok is előbb lehetnek koldusok, mint — philosophusok.

H...y.

Szórejtvény.

Híres város négy egészem;
Hárma csak dűledék már;
Ketteje még multat vár.
Hogy ha megforditva veszem,
Egy ügyetlen vak ijász,
'S furcsa! még is jó vadász.

L. A. m. á. l. i. a.

Előbbi rejtvény: 1) Mikor nagyokat kapni nem lehet. — 2) A' másik fele. — 3) Kinek semmije sincs, de még valamivel adós is. — 4) Széna.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.